

Saistības starp vērtībām un individuālo anomiju Eiropas valstīs

**2. Starptautiskā zinātniski praktiskā konference
Veselība un personības attīstība: integratīvā pieeja**

Kristiāna Kline
Dr.psy. Jeļena Ļevina

Rīga, 2016

Saturs

1. Aktualitāte un problēma
2. Individuālā anomija
3. Vērtības
4. Mērķis un jautājumi
5. Metode
6. Rezultāti
7. Secinājumi
8. Ierobežojumi un tālākās perspektīvas

Aktualitāte un problēma

Aktualitāte:

Sociāli ekonomiskās un politiskās pārmaiņas sabiedrībā:

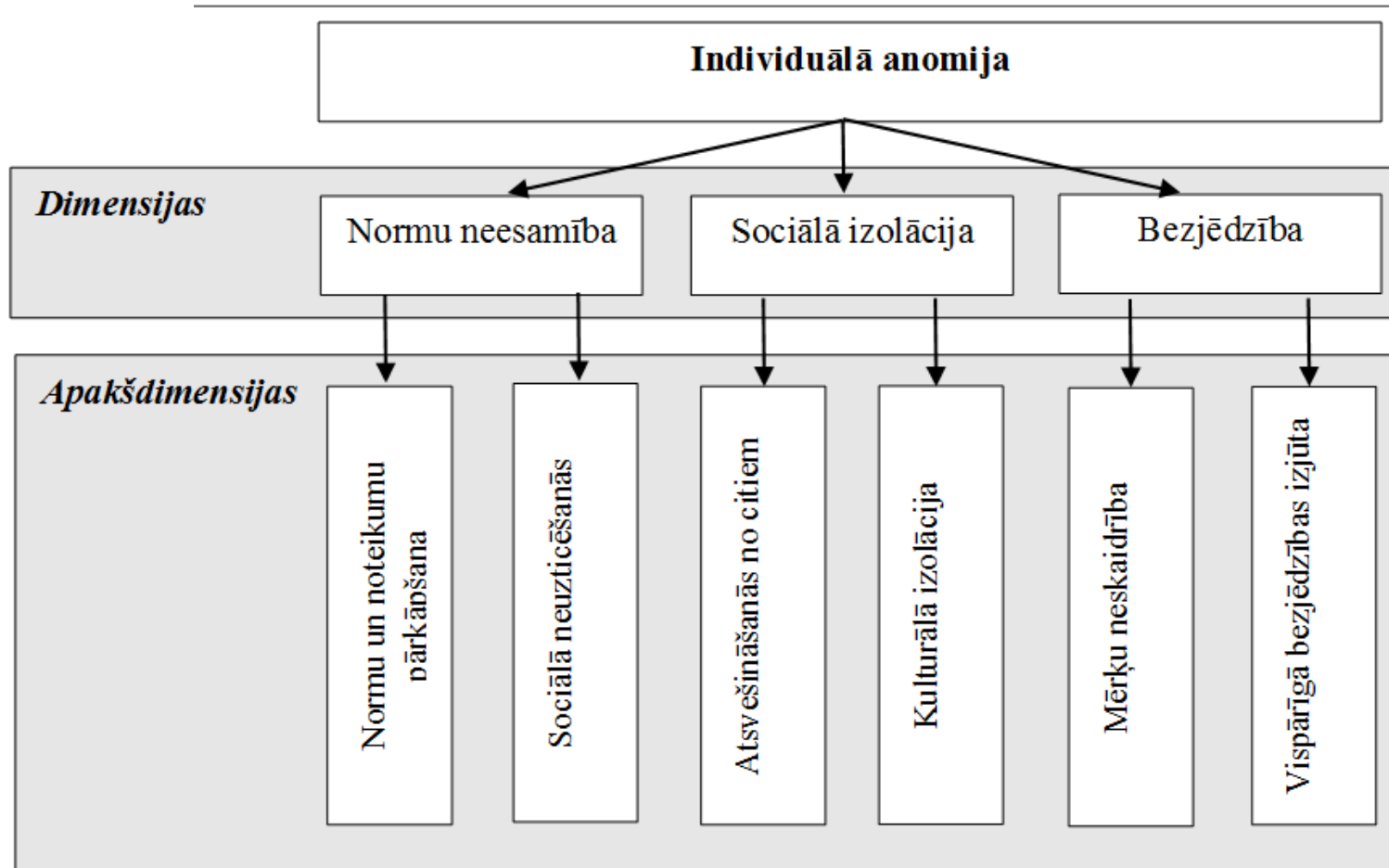
- veicina anomiju sociālā un individuālā līmenī;
- sabiedrībā prasa pārskatīt / pārvērtēt dzīves vērtības (*Matsumoto, 2009*).

Problēma:

Nav pētījumu atklājot saistības starp abiem konceptiem, daži atklāj saistības starp specifiskām dimensijām un vērtībām:

- Saistība starp bezjēdzību un vērtību maiņu post-komunistiskās valstīs (*Swader, 2011*)
- Saistība starp normu neesamību un pašstiprinošām vērtībām (*Konty, 2005*).

Individuālā anomija – integratīvais daudzdimensionālais modelis

Individuālā anomija – individuāli psiholoģiskais stāvoklis, kuru indivīds pārdzīvo pārmaiņu apstākļos (pārmaiņas sabiedrības, interindividuālajā un intraindividuālajā līmenī) kuru raksturo uztverta normu neesamība, sociālās izolācijas un bezjēdzības izjūta.

(Ļevina, Mārtinsone un Kamerāde, 2015)

Vērtības

Indivīdu dzīves pārlicības, dzīvesveids,
domāšanas stils un motivācijas

Vērtību orientāciju tipi (Allport, Vernon & Lindzey, 1951)

teorētiskais

patiesības atklāšana,
sistemātiska domāšana,
empīriskas intereses,
kritiskā domāšana,
racionalitāte

ekonomiskais

lietderība un praktiskums,
bagātības uzkrāšana,
vērtība - darbs

estētiskais

skaistuma harmonija,
dzīvošana šeit un tagad,
vērtība - atpūta, brīvais laiks

sociālais

orientēti uz attiecībām
un citu labklājību,
altrusitiski,
filantropiski,
vērtība- ģimene,
draugi un paziņas

politiskais

atpazīstamība, vara,
sava statusa pierādīšana,
vērtība- politika

religiskais

vienotība,
visuma izpratne,
vērtība- reliģija

Mērķis un jautājumi

- Mērķis:

Noskaidrot vai pastāv, un ja pastāv, tad kāda, saistība starp individuālo anomiju un vērtībām Eiropas iedzīvotājiem.

- Jautājumi:

Vai pastāv saistība starp vērtībām un individuālo anomiju Eiropas iedzīvotājiem?

Metode

Instrumentārijs: iegūti Eiropas Vērtību pētījums (EVS, *European Values Study* 2008)

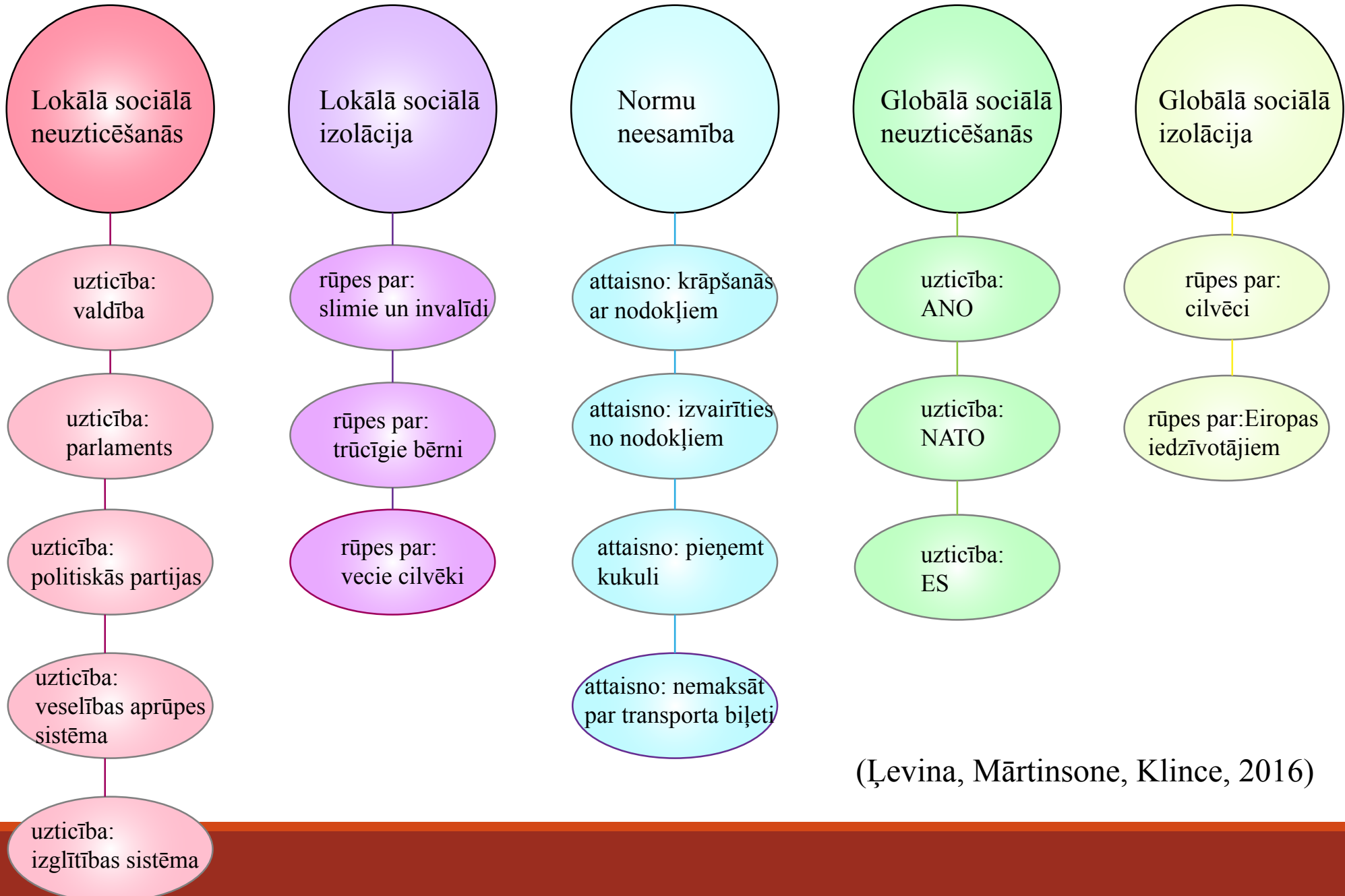
Dalībnieki: 67786 respondenti, 44,5% sievietes ($n = 30161$) un 55,5% vīrieši ($n = 37613$), vecumā no 15 – 108 gadi ($M = 46$; $SD = 17,78$)

47 valstis/ reģioni:

Albania, Armenia, Austria, Azerbaijan, Belarus, Belgium, Bosnia-Herzegovina, Bulgaria, Croatia, Cyprus, Northern Cyprus, Czech Republic, Denmark, Estonia, Finland, France, Georgia, Germany, Great Britain, Greece, Hungary, Iceland, Ireland, Italy, Kosovo, Latvia, Lithuania, Luxembourg, Republic of Macedonia, Malta, Republic of Moldova, Republic of Montenegro, The Netherlands, Northern Ireland, Norway, Poland, Portugal, Romania, Russian Federation, Serbia, Slovak Republic, Slovenia, Spain, Sweden, Switzerland, Turkey, Ukraine

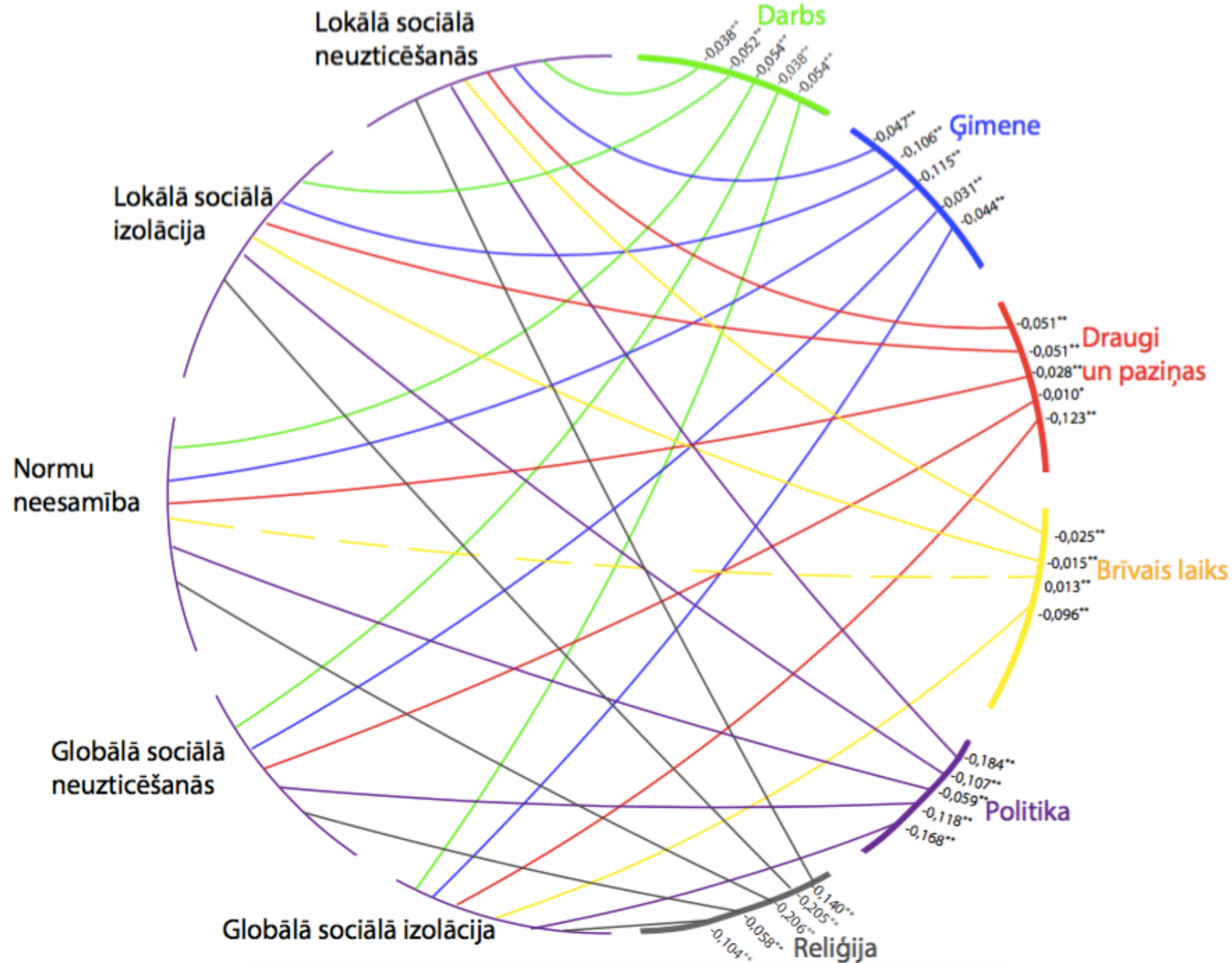
Procedūra: korelāciju analīze starp individuālās anomijas skalām (Ļevina, Mārtinsone, Kline, 2016) un vērtību jautājumiem.

Izmantotās individuālās anomijas skalas

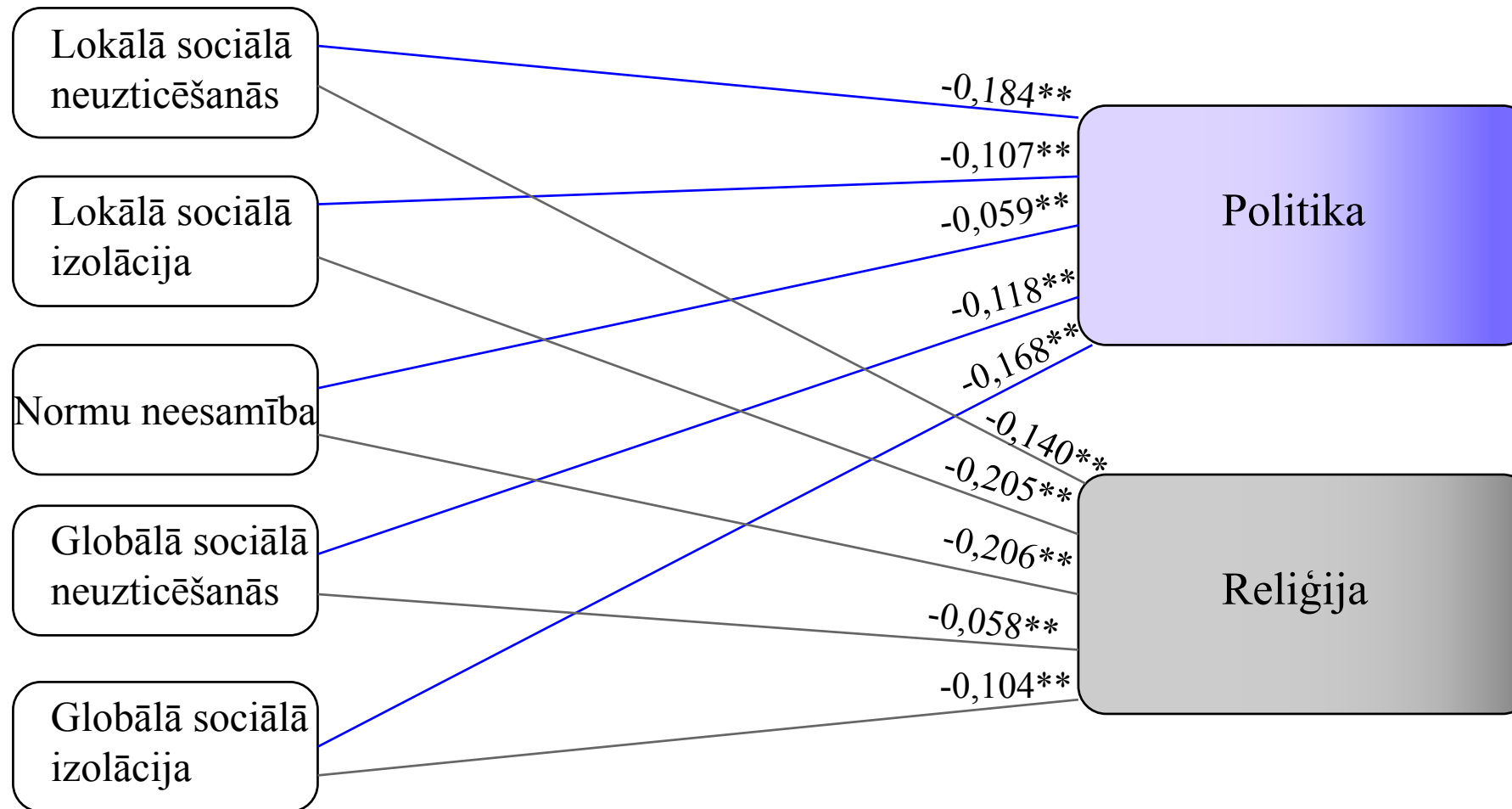

(Ļevina, Mārtinsone, Kline, 2016)

Rezultāti (1/2)

Rezultāti (2/2)

Secinājumi

- Pastāv saistības starp individuālo anomiju:
 - Vērtību – politika un reliģija – individuālā nenožīmīguma saistība ar anomisku stāvokli;
 - Cilvēki nodalījušies no politiskām un reliģiskām normām piedzīvo anomisku stāvokli.
 - Politiskā apātija (*Legge, Davidov & Schmitd, 2008*)
 - Anomijas saistība ar neuzticību reliģiskām institūcijām (*Carter & Carter, 2007*)
 - Sociālais, politiskais un reliģiskais tips saistīts ar zemāku anomiska stāvokļa iespējamību;
 - Citu vērtību individuālais nožīmīgums vāji cieši saistīts ar anomisku stāvokli, šajās saistībās būtu jāņem vērā vēl kādi citi – mediatori vai moderatori.
 - Individuālās anomijas vecuma atšķirības (*Ļevina, Mārtinsone un Kamerāde, 2015*)

Ierobežojumi

- Sekundārie dati
- Subjektīvas atbildes
- Rezultāti neiekļaujas vienas teorijas ietvaros
- EVS mērķis nebija noteikt individuālo anomiju
- Netika izdalīti demogrāfiskie faktori

Nākotnes perspektīvas

- Izdalīt atsevišķas demogrāfiskās grupas
- Salīdzināt laika perspektīvā
- Ņemt vērā dažādo kultūru/valsts iekārtu/ekonomiskās situācijas kontekstu, salīdzināt atšķirības, piem., valstīs ar augstu un zemu IKP.
- Izmantot individuālās anomijas instrumentu

Literatūra

1. Allport, G. W., Vernon, P. E., & Lindzey, G. (1951). *A study of values*. Boston, MA: Houghton Mifflin.
2. Besnard P. (2002) Durkheim and modern sociological action theory. In Samlser N. & Baltes P. (eds.), *International Encyclopedia of the Social & Behavioral Sciences*, Elsevier Ltd., p. 510-513; ISBN: 978-0-08-043076-8
3. Durkheim, É. (1966) [1951]. *Suicide: A Study in Sociology*. NY: The Free Press.
4. Eņģele, I. (2015). Indivīda vērtības. No: K. Mārtinsone, A. Miltuze (Red.), *Psiholoģija 2: Personība, grupa, sabiedrība, kultūra*. Rīga: Zvaigzne ABC, 99-107.lpp.
5. European Values Study (EVS) (2008) <http://www.europeanvaluesstudy.eu/page/survey-2008.html>
6. Konty, M. (2005). Microanomie: The cognitive foundations of the relationship between anomie and deviance. *Criminology*, 43 (1), p. 107-132.
7. Ļevina J., Mārtinsone K., Kamerāde D. (2015). Sex and age of differences in the levels of anomia of Latvian inhabitants. Society, Integration, Education. Proceedings of the International Scientific Conference 3, 567-576.
8. Ļevina, J., Mārtinsone, K., Kamerāde, D. (2016). A model of anomia in the Baltic states. Submitted for publication in The Interdisciplinary Social Sciences Collection.
9. Matsumoto, D. (Ed.) (2009). *The Cambridge dictionary of psychology*. Cambridge: Cambridge University Press, p.40.
10. Schwartz, S.H. (1992). Universals in the content and structure of values: Theory and empirical tests in 20 countries. In M. Zanna (Ed.), *Advances in experimental social psychology*. San Diego, CA: Academic Press, p.1-65.
11. Swader, C. (2011). Linking normlessness and value change in the Post-communist world. *Studia Sociologia*, 56 (1), p. 63-94.

Papildus informācijai:
Kristiana.klince@gmail.com
27101822